La Rosa dels Vents

No 1
2a època
3r qt 2009

Publicació de debat llibertari als Països Catalans



Bretanya independent. Ni estats ni patrons!

Editorial

Com ja vam avançar al anterior número d'aquesta publicació, el projecte de la Rosa dels Vents ha estat refundat. Fruit d'aquesta refundació és aquest número que estàs llegint: es tracta del primer número d'una nova etapa de la publicació que es caracteritzarà principalment per la implicació de més persones d'arreu els Països Catalans. Aquesta procedència diversa es veurà reflectida en els continguts de la publicació que passarà a tenir una periodicitat semestral i que veurà augmentat el seu número de pàgines i la qualitat dels materials emprats en la seva impressió (portada i contraportada a color, paper de més gramatge, etcètera). Tot seguint apostant per la gratuïtat de la publicació perquè entenem que el preu no pot ser un obstacle per la difusió de les eines de debat i formació.

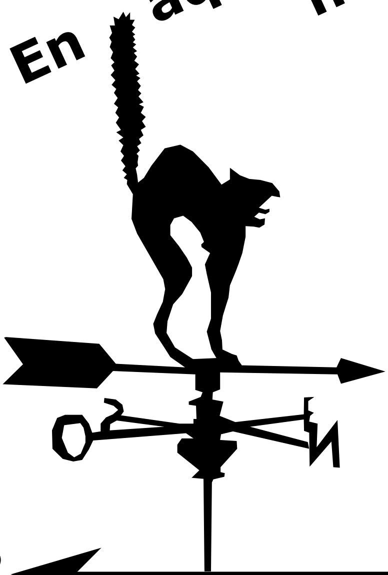
Per afavorir la difusió d'aquest projecte, pròximament la Rosa dels Vents estrenarà web pròpia en el que aniran apareixent els continguts de les versions impreses. A més, aprofitarem els recursos que ens brinda internet per facilitar-ne la difusió. Així, podreu trobar els arxius PDF dels diferents números que publicats a webs com archive.org .

Pel que fa a les seccions de la nova Rosa dels Vents, hem decidit eliminar la secció d'Actualitat degut a la periodicitat semestral de la publicació. La resta de seccions són les que heu pogut trobat a l'últim parell de números, és a dir: Editorial, Història (articles relacionat amb la recuperació de la memòria històrica), Lectures (traduccions de diferents autors llibertaris), Ressenyes, Humor, Col·laboracions (espai reservat a col·laboracions amb la publicació) i Calaix de sastre

Així mateix, seguirem treballant perquè la Rosa dels Vents continuï sent el mitjà a partir del qual s'han creat i enfortit els lligams entre els diferents col·lectius i individualitats que considerem que l'anarquisme també ha de lluitar per l'alliberament dels pobles.

Salut i Roses,
El Col·lectiu Editor

En aquesta rosa hi trobareu:



Com va succeir a Rennes el passat 26 de novembre, la gran part dels anarquistes no veuen problemes en desfilar a manifestacions contra l'expulsió dels sense papers, on els individus que es veuen afectats demanen com a tema prioritari la seva regularització. Però no conec cap anarquista que defensi el fitxatge que representen els documents d'identitat o de residencia.

Es tracta doncs d'un tipus d'actitud guiada per el pragmatisme i que no té res de heretgia teórica: els anarquistes que s'impliquen en aquestes lluites tampoc demanen la religio o les idees polítiques de les persones que defensen, però es concentren sobre la seva situació d'opressió política i econòmica.



Un paral·lelisme es podria fer entre aquestes lluites i aquelles que concerneixen a les identitats culturals. Abans de seguir amb l'anàlisi, he d'afirmar la necessitat de lluita contra tots els Estats i per els pobles. Formulat així el suport a les lluites del pobles oprimits és una evidència per a molts anarquistes quan es tracta de Palestina o de Chiapas (en aquest últim cas, podem afirmar les reivindicacions d'ordre cultural són íntimament lligades a es reivindicacions socials). Llavors, quina objecció poden fer al suport als pobles en perill al territori de l'Hexagon (França). El problema és que aquestes cultures han estat tant afables amb l'Estat francès que alguns ja no reconeixen l'existència d'aquests pobles, o que la ideologia els ha convençut que valorar positivament aquestes cultures equivaldria a un pas enredera des del punt de vista social.

Com hem arribat a aquest punt? Seria difícil negar els lligams que han existit entre els diferents períodes revolucionaris: la Revolució Francesa segueix sent per a molts una referencia, ja sigui pels que la critiquen per burgesa, o per aquells que hi veuen una autèntica revolta popular. És cert que hi ha una relació, com a mínim intel·lectual, entre els rebels a l'autoritat al llarg de l'història dels darrers 250 anys. A l'època de la revolució, dins del període de la reacció, es va intentar recuperar el poder a partir dels territoris perifèrics, com la Vendée o la Bretanya. Per aquest fet certa gent ha conclòs que tota revolta "provincial" serà per essència reaccionaria. Cal recordar que les revoltes amb caràcter més social han tingut lloc a les "províncies": com per exemple la revolta dels Bonnets Rouges (Barrets Vermells) o la del paper de timbrat a Bretanya.

Visca els pobles, mort a l'estat

Ve de pàg 3

Arreu, l'Estat sota l'Antic Régim va afavorir la cristianització del camp com un factor d'unificació del regne, i la vida dels pobles fou organitzada al voltant de la religió, cosa que pocs dels revolucionaris aprecien. Aquesta associació d'idees entre francès-progressistes-ateus... d'una banda i regionalistes-antiquats-religiosos... de l'altre em sembla molt esquemàtica i clarament racista envers els “provincians”. Diguem-ho clarament: les conseqüències negatives d'una aculturació forçada repercuteixen generació rera generació (suïcidis, alcoholisme, depressions), és una raó suficient per denunciar això i combatre-ho.

Certes persones pretenen que les identitats culturals diferents són les barreres entre els individus, i que defensar-les seria encetar un procés perillós: l'emancipació dels pobles del territori francès seria una maniobra del patronat per dividir els treballadors. No és en canvi aquest tipus de discurs el que si que acostuma a dividir a la gent entre aquells que han guardat, descobert o aprés de nou una cultura pròpia i aquells que han passat per la picadora de l'uniformatització a la francesa?

Mirem les coses de cara: no existeix un sol poble a nivell mundial i sobreviuen molts pobles sobre el territori de l'Hexagon, malgrat els hi pesi a tots aquells que creuen que l'uniformatització forçada constitueix la base del progrès social. Aquesta diversitat és una espurna per al futur. Sostinguem doncs les lluites d'emancipació cultural sense dubtar, doncs les idees anarquistes van en el sentit d'una emancipació dels individus i dels pobles, i propaguem les idees llibertaries a nivell local. Reconeixem que nosaltres lluitem amb i per gent marcada per una història i que nosaltres no la podem oblidar pas abans de començar a lluitar.

Traceville

Article aparegut a la número 18 de la Revista Huchoèr, la revista anarco-independentista bretona, al gener de 2006.

Foto: Mural "Bretanya lliure i anarquista"



Plataforma fundadora de la Coordinació Bretona Independent i llibertaria (CBIL)

Per la seva cultura específica, la seva història, les seves llengües, els seu sentiment de pertinença comuna, el Bretó constitueix un poble. Tot poble té el dret a existir en tant que si. Nosaltres defensem doncs la independència de la Bretanya, a fi de tindre el nostre futur a les nostres mans, de desenvolupar les nostres llengües i la nostre cultura i reparar els danys infligits pel colonialisme francès: aculturació, pèrdua de les nostres llengües, dependència total de l'Estat... Nosaltres volem ésser actors i actrius de la nostra historia.
França, tal i com ens la presenten no existeix. La seva concepció nacional oculta la nostra identitat a despit dels principis sobre els quals és o diuen que és fonamentada. És un projecte polític d'uniformització, d'esclavitud dels pobles i de centralització de les seves competències. A Bretanya, com a d'altres bandes, l'Estat francès sempre es comporta com un Estat colonial:

-Econòmicament (pesca, agricultura, industries...)
-Socialment (ANPE, P.A.R.E...)
-Políticament (centralització, poders i preses de decisions a Paris sense consultes locals...)
-Militarment (JAPD, repartició calculada de les forces d'ocupació...)
-Així com a tots els altres dominis (energia, educació...)

Nosaltres som internacionalistes

Per això nosaltres som solidaris dels altres pobles en lluita (socials o d'alliberament nacional) i nosaltres som conscients que una lluita per una Bretanya llibertaria no pot ésser concebuda fora d'una lluita a nivell mundial. Des d'aquesta perspectiva, el combat bretó constitueix una espurna que pot encendre d'altres,



particularment a les lluites d'emancipació que esdevenen una reserva potencial de canvis socials radicals.

Pel que fa a les llengües, el poble bretó, segueix amb la política lingüicida i uniformadora francesa, parlant ara francès conjuntament. Nosaltres no estem doncs en contra del francès, però el bretó i el gal·lès deuen recuperar el lloc que elles han perdut a la societat civil, a l'educació, la premsa... Nosaltres volem una societat plurilingüe on totes les llengües sorgides de la immigració tinguin el seu lloc sense exclusió.

Llibertaris

Nosaltres ens situem en continuïtat del moviment d'emancipació social nascut amb la Revolució Industrial. Per nosaltres, l'alliberament nacional no es pot fer sense un alliberament col·lectiu i individual. Tot i això nosaltres no volem privilegiar un terreny de lluita més que un altre.

L'Estat, contràriament a allò que insinua, és una eina que forçosament va en contra dels pobles i dels individus.

Agafar les regnes dels nostres

Plataforma fundadora de la Coordinació Bretona Independent i llibertaria (CBIL)

Ve de pàg 6

assumptes és no deixar en mans d'algú altre (polítics, policies...) les nostres decisions. Ja sigui per qüestions de societat, d'economia, de relacions internacionals, d'ecologia... o per allò quotidià, on les lleis són l'instrument repressiu que impedeix a l'individu allò que és bo per a ell. Nosaltres defensem doncs un funcionament que sorgeixi de la base: assemblees de pobles, de comunes, de grups d'afinitat, de països, on cada individu es pugui expressar i cada idea sigui debatuda entre tots per arribar a un consens, per tal de tenir en compte els interessos de tothom, sense excepcions. Fins ara tots els models que se'ns han imposat han fracassat (capitalisme, socialisme de l'Est, democràcies electoralistes...) És l'hora, doncs, d'imaginar i construir una societat nova sobre les bases humanes i col·lectives, i no especulatives i autoritauries. Una Bretanya llibertaria i decididament anti-capitalista, anti-autoritaria i anti-feixista. Doncs la llei del mercat no beneficia més que a una minoria d'individus que exploten a la resta de la humanitat i dels recursos naturals, estem contra tota mena de patronat i per la recuperació de les eines de producció per aquells i aquelles que volen substituir-ho per l'autogestió, i produir únicament el necessari. Trenquem amb la lògica productivista que no cerca res més que el profit.

La uniformització cultural dels pobles respon a la necessitat d'estandarització i de control d'aquesta consumació per part dels explotadors. Aquesta lògica obre la porta a la intolerància.

Per a nosaltres la independència és un sinònim d'obertura envers els altres. No una qüestió d'instaurar fronteres i de rebutjar als altres. La Bretanya és múltiple i multicultural, i nosaltres som conscients que és per aquesta barreja cultural per la que els pobles avancen. Estem contra tota forma de xovinisme. Ser Bretó no significa pas forçosament haver nascut a Bretanya o tindre un nom bretó. Ser Bretó és haver escollit participar de la vida col·lectiva bretona, a les iniciatives i a les decisions, estar present dintre de les assemblees.

Coordinadora Bretanya Independent i Llibertaria.
http://www.cbil.lautre.net



Pensar l'economia llibertària
Un projecte alternatiu al mercat

El problema de qualsevol organització social és la producció i el repartiment de la riquesa. És clar que això fa necessari fer-se les preguntes de què produir?, com produir?, a qui donar lo produit i segons quins criteris? En una economia capitalista és el mercat qui respon aquestes tres preguntes. El benefici (per via dels preus) és el que orienta la producció, són els costos (per consiguient el benefici) els determinants del mode de producció i són les rendes (salaris i beneficis) les que determinen la capacitat de cadascú per consumir.
Per això el mercat, per poder individualitzar la participació de cada un i per consiguient retribuir-lo, ha necessitat d'una diferenciació de les funcions que no es realitza segons els quefers de l'individu sinó per l'exigència del sistema. La negació de la persona assumeix per això la forma d'una pseudo-autonomia dels individus; així la força del mercat és també la raó essencial perquè aquesta sigui una organització nefasta, inícua de la societat

Pensar una Economia Llibertària vol dir així reconèixer les mateixes preguntes donant-lis resposta diferent en funció de satisfer la necessitat d'igualtat social, de solidaritat i de llibertat real. Això significa impugnar els dos pilars sobre els que es basa el capitalisme: mercat i divisió social del treball. Significa atacar allò que justificaria el mercat, a través de l'eliminació de la propietat privada dels mitjans de producció (i després del benefici com a fi) i l'eliminació del salari (en quant a mercantilització de la capacitat física e intel•lectual de cada un). Igualment passa, en tant a justificació de la divisió social del treball, a través de la desaparició o el repartiment de les tasques no gratificants i la minimització dels temps col•lectius de producció. Llavors, què fer?, és pertinent aclarir un projecte alternatiu al mercat i a la divisió social del treball; per això probem a llançar algunes pistes, esperant que altres les seguiran i profunditzaran.

QUÈ PRODUIR?

No és el mercat, i després la recerca del lucre, qui ha de definir allò que es prodeuixi. Seguir amb el mercat significa permetre que una minoria (els posseïdors del capital, els capitalistes) imposi la seva elecció a la majoria, aliens a interessos en veritat lligats a necessitats socials reals. Al contrari, han de ser els desitjos i les necessitats de la població els que per si sols determinaran els béns i serveis a produir. L'única justificació del treball humà (donant per descomptat que representa una fatiga) ha de ser la satisfacció de les aspiracions col•lectives. En altres paraules, hem d'escollir en conjunt allò que valgui la pena de ser produit col•lectivament. Tots els grups humans han de poder fixar lliurement la càrrega de treball que s'accepta soportar per arribar a una determinada producció. Això permetrà la desaparició de la producció antisocial (en la mesura en la qual això no aporta res a la comunitat però costant-li moltíssim), com de les despeses militars, de les càrregues del capitalisme (enquadrament del treball, jerarquies...) i d'aquelles degudes al mercat (publicitat, comunicació manipulada...) que avui representen un terç de la producció i també un terç del treball.
Allò que la comunitat assumeix com a voluntat de producció per consiguient ha de portar un temps social de producció, en què les persones produeixen col•lectivament els béns desitjats i decidits col•lectivament. Ha de ser el mateix per tots i cada un dels que contribueixen, sota pena de ser

Pensar l'economia llibertària
Un projecte alternatiu al mercat

Ve de pàg 7

exclòs del grup. La resta del temps resta a exclusiva disposició de cada individu que pot dedicar-ho a activitats socials o individuals pròpiament humanes.
El treball és un constrenyiment: hem de fer tot per minimitzar-lo produint el que ha sigut col•lectivament determinat com a útil i repartint de manera equitativa les tasques que d'ell sorgeixin.
Assumpte doncs que es col•loca en el centre de la nostra atenció és la definició democràtica i federal de les tasques, i l'esbós en un pla de producció que substitueixi el diktat del mercat i el seu domini.

COM PRODUIR?

En això els principis han de ser clars: abolició del salari i de la propietat privada dels mitjans de producció. Són aquests dos aspectes els que constitueixen avui el fonament de l'explotació i la dominació.
Així, la propietat social dels mitjans de producció és condició que permet la real selecció democràtica i federal d'allò que s'ha de produir i de l'organització del treball. L'autogestió permet la transferència del poder a aquells que produeixen, el repartiment igualitari de la riquesa i restituir un sentit a l'activitat social de producció.
Hem de valorar tres principis:
La propietat col•lectiva dels mitjans de producció, ja que són les necessitats de la col•lectivitat el fi de l'activitat social de producció. Aquesta propietat es trobaria en segona instància delegada a un grup de treballadors. No es pot deixar que totes les unitats productives siguin autònomes amb els seus treballadors com a propietaris únics en prendre decisions. Aquest mètode no pot portar més que a l'auto-explotació en un àmbit de mercat en el qual els grups de treballadors s'allunyassin cada un en competència amb els altres: el socialisme llibertari no pot confondrer-se amb el llibertarisme nortamericà o amb el principi de concurrència car a Proudhon. És com a membres de la comunitat que nosaltres gaudim de drets sobre la riquesa i no únicament com a treballadors, d'altre manera es corre el risc de sobrevalorar el treball com activitat mentre, com s'ha vist, nosaltres denunciam la reducció de l'individu al treballador.
La col•lectivitat delega en grups de treballadors que no participen en les unitats de producció les gestions que tenen el fi d'integrar-les. L'única coordinació possible, fora del mercat, és el pla com instrument de producció de la comunitat. És possible establir la planificació federal i democràtica; el nostre deure és demostrar-ho, perquè, d'altre manera, s'invalida la crítica al mercat i no queda més que corregir la



desigualtat enlloc de suprimir-la.
La supressió de la divisió social del treball condueix al repartiment igualitari d'oficis gratificants i no gratificants. Aquesta última divisió és conseqüència del mercat que divideix i retribueix a les persones segons les seves competències. L'assumpte és refutar aquesta compartimentació de funcions, que empobreix la vida i tanca cada un en la seva tasca. Diferents persones, per exemple, han d'estar encarregades de la recol•lecció d'escombraries, almenys fins que no arribi la completa mecanització de tal labor. Posem un exemple: si l'esmentat ofici s'atribueix de manera igualitària en una ciutat de 40.000 persones, d'elles 20.000 adultes, de forma que cada dia estiguin 40 ocupats amb les escombraries, i ve a tocar-li una vegada cada 18 mesos a qualsevol adult. Una alternativa d'aquest tipus evitaria a 40 persones fer una feina poc gratificant per tota una vida sense pesar de manera significativa sobre la resta de la comunitat!
La rotació d'oficis i la seva distribució igualitària permet impugnar des dels seus fonaments al principi de la divisió social del treball i la classificació meritiocràtica que opera avui sobre els dominats. Allò implicaria obligatòriament un procés de formació permanent i permetria afirmar que el discurs sobre les competències de les persones és un discurs mistificant, que legitima la desigualtat, que suposa que no ens seria possible exercir variades ocupacions que exigeixin d'elevades competències.

COM REPARTIR?

Avui, la retribució de l'eficiència suposada dels treballs segons el mercat (i també fora del mercat en tant fora del benefici, com passa amb les funcions públiques) és el vertader centre de la dominació que tots sofrim. L'abolició del salari ha de portar un canvi de perspectiva. Contribuint cada un de manera igual a l'utilitat col•lectiva, el que s'inicia en el moment en què ens feim càrrec d'un temps social de producció, cada un ha de gaudir de manera igual dels drets derivats de la dita producció. Aquests drets no poden ser com ara, derivats d'una funció social lligada a la divisió social del treball. El temps de treball social ha de proveir-nos del nivell de producció i riquesa decidit per i per a tots. Aquesta és la igualtat a partir de la qual pot emergir la llibertat. Hem de separar la tasca efectuada i els drets sobre els béns que es retirin. Això ha de fer sobretot a partir de la rotació de tasques, de la desaparició (gràcies a la innovació tecnològica) o del repartiment igualitari de les ocupacions jutjades no gratificants (i també d'aquelles considerades gratificants), fent humana la societat.
Així, el pla de producció decidit en col•lectiu i per gran majoria s'agregarà el pla de distribució. Això només ha de calcular el temps social de producció, que cap conjeturar reduit a no més de 4 hores per dia; la resta del temps és aquell de la producció lliure, de la creació... de la peresa o de l'amor.
És així urgent dilucidar els principis constituents d'un clar projecte alternatiu llibertari. Això ens permetrà ser més precisos e incisius en la crítica a la societat capitalista i homogeneïtzar un poc el nostre discurs, encara quan al contrari d'altres, no creim que sigui possible preveure-ho tot.

Per Christophe
Versió original en LE MONDE LIBERTAIRE, Paris, 28 d'abril de 1994

La gran mentida del Vaticà

Expliquen que quan Maquiavel va acabar la que seria la seva obra més coneguda, El Príncep, on donava consells als governants sobre com aconseguir, exercir i mantenir el poder (fent servir tots els mitjans), foren molts els que l'acusaren d'ensenyar als prínceps a ésser tirans. Davant d'això el pensador florentí va exposar un raonament innegable: "Jo he ensenyat als prínceps a ésser tirans, però també he ensenyat al poble a destruir als tirans". I com dic aquest és un raonament que no es pot negar, doncs el llibre de Maquiavel resulta un manual bàsic per conèixer quins són els mecanismes que el poder exerceix. Com a exemple d'aquests mecanismes, sense anar més lluny, us presento el següent.

Gran part de la història europea a partir de la fi de l'Imperi Romà, i en conseqüència de la història mundial, està condicionada per la creixent força de l'església catòlica i del seu Pontifex Suprem, l'autoanomenat hereu de Sant Pere. El que no molts saben és que tot aquest poder, econòmic, polític i militar que durant segles i fins als nostres dies ha exercit la figura del Papat com a rei inqüestionable dels Estats Pontificis i de tota la Cristiandat es sustenta sobre una gran mentida, sobre una falsificació feta expressament per aconseguir aquest objectiu.

La gran fal·làcia fou organitzada al voltant de la figura de l'emperador Constantí, el que les cròniques reconegueren com el primer emperador romà en abraçar el cristianisme. En tot aquest entramat, que tot seguit començaré a narrar, Constantí resultava una figura clau, doncs fou aquest el que va traslladar la capitalitat de l'Imperi a Constantinoble, antiga Bizanci, ciutat que ell mateix va refundar.

De fet la conversió de Constantí tampoc és pot afirmar amb molta rotunditat,



> "Tu ets Pere i sobre aquesta pedra
> aixecaré la meva Església"
> Mateu 16, 13-19



doncs si que és cert que va ésser batejat, però fou ja estant al que seria el seu llit de mort, i justament per un prevere de les que finalment serien les corrents no oficials del cristianisme, concretament Eusebi de Nicomedia. El que si se sap del cert d'aquest emperador és que el 313 va promulgar l'Edicte de Milà, que va donar llibertat de culte a l'Imperi Romà i que el 325 va convocar el Concili de Nicea, on es van debatre les diverses corrents del cristianisme. Però cal no oblidar que el cristianisme no era l'única religió a un Imperi tan gran com el Romà, on es calcula que dels 50 milions d'habitants que el poblaven sols eren cristians entre 5 i 7 milions (sumant les diferents corrents).

El fet era que l'Imperi Romà mirava cap a Orient i allò suposava una oportunitat clau per fiançar el poder de l'Església. Segons aquesta decisió totes les ciutats de l'Imperi eren subordinades a Constantinoble, fins i tot la pròpia Roma. Això, pel que es va afirmar posteriorment per part de l'església catòlica, tenia el recolzament del propi Papa Silvestre.

Així doncs, al final del segle V apareix un document escrit, la Legenda Sancti Silvestri. En aquesta carta, suposadament escrita per Constantí, l'emperador concedia a l'Església romana el cap de l'estament eclesiàstic a tot el món romà. És per això que Roma encara continua sent actualment la capital dins de l'Església Catòlica.

De totes maneres la gran mentida encara no era teixida del tot. Calia assegurar el poder de l'església romana del tot. I això es va fer mitjançant la Donació de Constantí, apareguda cap a l'any 750.

Amb aquest document l'emperador cedia al Papa el dret a exhibir les insígnies imperials, però també una cosa molt més important. El Vaticà rebia el Palau Imperial de Roma, però no només això, també rebia el govern de la pròpia ciutat de Roma i de les províncies d'Itàlia i d'Occident. A canvi d'aquesta suposada cessió el Papa es comprometia a renunciar a la corona.

Doncs bé, aquest document que el Vaticà va utilitzar per auto-justificar el seu poder a Occident es va demostrar, anys més tard, que era un document fals. Amb un autentic treball d'investigació històrica, revisant els segells i el tipus de paper utilitzats, es va demostrar que aquesta Donació no només era falsa, sinó que fins i tot havia estat realitzada directament per la Cancilleria Papal.

El fet és que quan això es va demostrar el poder de l'església, tant a nivell econòmic com militar, ja era fiançat i res va canviar. El coneixement d'aquesta mentida no va fer minvar el poder de la Càtedra de Sant Pere, però com a mínim pot esdevenir un ensenyament i un exemple clar de com el poder pot arribar a manipular-ho tot, fins i tot la història per tal de mantenir-se i créixer.

Agus Giralt

Alguns diuen que la bandera roja neix en aquesta escena de la comuna de París com a part de la bandera francesa, però podem apuntar que algunes teories apunten que aquesta bandera ja va ser enarborada per part de els esclaus en rebel·lió que no tenien possibilitat de sortir amb vida d'enmig de les revoltes que van sacsejar l'Imperi Romà.

També apareix aquesta bandera en mig grans insurreccions camperoles a Alemanya del segle XVI. En 1797, també la enarboraren uns mariners amotinats a la desembocadura del riu Tàmesi als seus respectius vaixells. En uns disturbis que van tenir lloc en 1831 a Merthyr (Sud de Gales) entre set i deu mil persones passejaren banderes vermelles abans de ser tirotejats per l'exèrcit. En 1832, a França, els treballadors de París va plantar la bandera vermella en una insurrecció encaminada a enderrocar el govern de Lluís Felip. Aquest fet es repetiria el febrer de 1848 quant els parisencs van sortir de nou a les barricades. Anys més tard, aquesta mateixa bandera, va onejar sobre l'Hotel de Ville de París en 1871 (convertit en el cor de la Comuna de París) com a icona de les primeres idees de revolució i afegint-hi per primer cop el concepte d'internacionalisme.

Lucy Parsons, vídua d'Alan Parsons, en 1886 va dir en referència als fets dels "Màrtirs de Chicago", on una bombà matà a un policia enmig d'una vaga de treballadors, pels que el seu marit seria assassinat en una sentència a mort l'any següent:

"La bandera vermella, la horrible bandera vermella, què volia dir? No volia dir què hagués de córrer la sang pels carrers, sinó en representació de la sang vermella que corre per la sang de tota la raça humana. Es tractava de la germandat humana. Quan la bandera roja oneja sobre el món, la passivitat està cridada a treballar. Per aconseguir el final de la prostitució de les dones, de l'esclavitud de l'home i de la fam dels nens." Lucy Parsons - Jo sóc una anarquista.

Oriol Rigola



Barcelona juliol de 1909: Una setmana tràgica?

Cent anys d'una revolta antimilitarista

Si hem de parlar de dues causes que van portar a les jornades de juliol del 1909, aquestes són sense cap mena de dubte l'antimilitarisme i l'anticlericalisme. Un i altre poden semblar perfectament diferenciats –i ho són- però en la visió dels obrers de final del segle XIX i començament del XX no són res més que les dues cares d'una moneda que en tenia algunes més: la dominació que patien com a classe.

En allò concret, la connexió es mostra evident als ulls del proletariat sobretot durant el Règim de la Restauració, un moment en què l'acoblament entre església i l'Estat és total amb el suport explícit i concret de l'Estat a l'Església en el camp de l'ensenyament. Així, l'Església serà sempre vista com a part del Poder o, com a mínim, sempre al costat dels poderosos, amb una presència pública que explicitarà això i amb un interès evident en el control total de l'educació del país. El seu control damunt dels centres educatius serà total i alhora tindrà ben clar que les escoles laiques que els ateneus obrers i els centres republicans promouen són un objectiu a batre, una forma de trencar el seu monopoli educatiu que calia eliminar. En aquest context, s'entén l'odi fins i tot visceral que els capellans i les altes instàncies religioses expressaran davant la figura del pedagog Ferrer i Guàrdia i davant les seves propostes coeducadores i d'ensenyament laic explicitades en l'Escola Moderna.

Pel que fa a l'Exèrcit, per a les classes baixes quedava massa a prop el desastre colonial que havia suposat la pèrdua de les colònies de Cuba i Filipines en unes guerres en què ells havien estat "carn de canó" en la defensa d'uns interessos econòmics que no eren els seus malgrat s'anomenessin "nacionals". El nou objectiu de les elits econòmiques espanyoles, en bona part constituïdes al voltant per burgesos principatins desitjosos de no perdre ni un mos en el repartiment colonial d'Àfrica esdevingut entre 1904 i 1912, va ser consolidar la part del pastís que havia correspost a Espanya en aquest repartiment. Aquesta porció del pastís s'havia definit en la conferència internacional d'Algesires del 1906. Les terres que corresponien a Espanya eren les que s'estenien pel nord de l'imperi marroquí i un dels més interessats en els nous negocis que suposaria la guerra era el marquès de Comillas, propietari de nombroses mines de ferro i de plom al Rif i de la Companyia Transatlántica, l'empresa que s'encarregaria del transport de tropes tal com ja havia fet en la passada Guerra de Cuba. La seva influència damunt del Govern de l'Estat, les seves excel·lents relacions amb l'Exèrcit i amb la jerarquia eclesiàstica, el convertien en un personatge central a l'hora de posar cara a un dels culpables de la guerra, a un dels interessats en la guerra, segurament per això la seva estàtua continua presidint el tram inferior de la Via Laietana de Barcelona, malgrat haver estat enderrocada en la revolució de 1936, restaurada el 1939 pels feixistes i mantinguda fins a avui pels demòcrates del PSC, ICV i ERC.

L'empresa colonial espanyola necessitava burgesia "emprenedora" per dir-ho en termes actuals, i en tenia, i un exèrcit sense manies que mantingués l'ordre necessari per a l'explotació. I l'exèrcit necessitava espanyol era un exèrcit format per un cos d'oficials immens, desproporcionat, en què la guerra es veia com la possibilitat de

Ve de pàg 13

pujar de grau per serveis prestats. Alhora l’exèrcit necessitava tropa, és a dir més carn de canó. El 1906, l’Exèrcit tenia 497 generals i prop de 18.000 oficials, la majoria sense responsabilitats definides. La guerra, doncs, també es veia com una oportunitat d’escalar en la jerarquia militar alhora que suposava una forma clara d’expansió del domini espanyol i de revàlida després de les pèrdues de les colònies d’ultramar.

Setmana Tràgica? Els noms i la cosa

Qualsevol procés històric ens arriba sempre amb el nom que els vencedors finals del procés en qüestió li han posat. En el cas de l’anomenada “Setmana Tràgica”, aquesta afirmació és d’una evidència total. L’adjectiu que acompanya el nom que determina la durada del procés és ben clar. “La setmana va ser tràgica” es diu; i a continuació apareixen les fotografies dels convents cremats amb les mòmies a l’exterior encara dins dels taüts. “La setmana va ser tràgica” es diu; i les paraules s’acompanyen amb una fotografia d’un espai de culte cremat i mig enrunat. “Tràgica” és aquí un adjectiu que fa referència a una valoració molt lligada al fet que qui va rebre de valent van ser els religiosos i aquesta és una afirmació radicalment falsa o com a mínim contrastable.

El període sempre es va anomenar així, Setmana Tràgica? Doncs no. Durant els dies posteriors a les jornades de juliol, altres noms i adjectius s’utilitzaren per explicar què va passar a Barcelona el



juliol del 1909 i una bona part eren negatius. Així, trobem noms com “setmana sagnant”, “setmana trista” o “setmana de dol”, però els mateixos fets, explicats per altres veus s’anomenen “setmana de juliol i “setmana roja”, uns noms més neutres o definidors. Ara bé, sorprèn i molt resseguir la premsa del moment, sobretot l’obrera, i veure com molts obrers es refereixen al període amb noms completament positius com “setmana gloriosa”.

És més que evident que el nom que ha perviscut és un nom donat pels poderosos que van veure perillar els seus privilegis. La crema de convents, la mort de tres religiosos i el desenterrament de cadàvers de monges es van convertir en el símbol del mal i en canvi l’enviament de 20.000 persones a la guerra, a morir a l’Àfrica com deu anys abans havien fet a Cuba per defensar uns interessos particulars, del marquès de Comillas, dels Güell o de Romanones, no rebia cap mena de nom ni de qualificatiu, era el “normal” en el destí dels pobres. El dia que els obrers, que les classes populars, es van revoltar per l’enviament de més gent a l’escorxador, el Poder va refer el diccionari i l’aturament d’aquesta malvestat la va qualificar de “tràgica”. Un cas paradigmàtic del poder de la paraula i, sobretot de la utilització per part del Poder d’aquesta per tal de mantenir el seu domini i mantenir-se alhora en el temps.

Jordi Martí Font





Calaix de sastre

Sota les ones (Agus Giralt)

La boira trenca el vidre
i la realitat s'esmicola
al meu cap.
Entre els plecs del meu cervell
on havia arrelat,
en silenci,
creixent amb la meva educació.
Ploro,
però ploro d'alegria,
doncs avui la malaherba
per fi ha mort.
S'ha cremat amb un Sol
que no s'apaga a les nits
i no ha trobat més lloc per les seves arrels
a un crani on han niat els somnis.



